«Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ του 1821 στον ΚΑΘΡΕΦΤΗ της ΡΩΣΙΚΗΣ ΠΟΙΗΣΗΣ»

Καταπληκτικό κλίμα, πλούτος έργων, πλεοναστική γεωγραφική θέση για το εμπόριο και το ένδοξο παρελθόν της Αρχαίας Ελλάδας, πάντα θα ελκύουν στις νήσους του Αρχιπελάγους την περιέργεια των περιηγητών και την προσοχή των πολιτικών.

Β.Μ. Μπρονέφσκι,

Αξιωματικός του ρωσικού στόλου στην3η εκστρατεία στη Μεσόγειο του ρωσικού στόλου υπό την αρχηγία του Ρώσου ναυάρχου Νμτίτριι Νικολάγιεβιτς Σενιάβιν 1805-1807

Ενθουσιασμένοι από τον ευγενικό Αγώνα του Ελληνικού λαού για ελευθερία, μία ολόκληρη πλειάδα Ρώσων ρομαντικών ποιητών της εποχής δεν δύναται να μείνει αμέτοχη της γενικότερης φιλελληνικής-φιλελεύθερης τάσης, όλου αυτού του καλλιτεχνικού κύματος, που περιβάλλει την Ευρώπη. Εμπνευσμένοι από την αδήριτη ανάγκη των απογόνων «*του Μίνωα, του Λυκούργου, του Σόλωνα, του Μιλτιάδη, του Θεμιστοκλή, του Αριστείδη*» για φυσική, σωματική ελευθερία, πνευματική αυτάρκεια, εθνική κυριαρχία, ορμούν στη δημιουργική τους πάλη και, με την πένα τους, με το λόγο τους, απαθανατίζουν το γενικότερο συναίσθημα της εποχής για ελευθερία των λαών και δημιουργία εθνικών κρατών.

Στο εν λόγω άρθρο παρατίθενται ποιήματα Ρώσων φιλελλήνων ποιητών, από την εξαιρετική έκδοση «**Η Ελληνική Επανάσταση του 1821 στον καθρέφτη της ρωσικής ποίησης**», με επιλογή, εισαγωγή, επιμέλεια της εξαιρετικής Ελληνίστριας, καθηγήτριας **Σόνιας Ιλίνσκαγια-Αλεξανδροπούλου**, που εκδόθηκε το 2001 από το **Βιβλιοπωλείο της «ΕΣΤΙΑΣ» Ι.Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΥ & ΣΙΑΣ Α.Ε.** [πρόκειται για δίγλωσση έκδοση, σε ελληνική και ρωσική] με την ουσιαστική

υποστήριξη και συμβολή του τότε Έλληνα Πρέσβη της Ελλάδας στη Ρωσία **Δημήτρη Κυπραίου.** Την ποίηση επενδύουμε με μερικά αποσπάσματα απομνημονευμάτων Ρώσων περιηγητών, που επισκέπτονται την Ελλάδα τη δεδομένη περίοδο και καταγράφουν τις εντυπώσεις τους από τις επαφές τους με τον ελληνικό πληθυσμό.

Όπως απόλυτα εύστοχα επισημαίνει στον πρόλογο της έκδοσης η καθηγήτρια κυρία **Ιλίνσκαγια-Αλεξανδροπούλου**, «*…η έκδοση, στα ελληνικά και στα ρωσικά, ετούτης της συλλογής αποτελούν οφειλόμενη πράξη δικαιοσύνης, προκαλώντας ικανοποίηση και ελπίδες πως το κεφάλαιο που ανοίγουν, θα παρακινήσει το ενδιαφέρον Ελλήνων και Ρώσων μελετητών και θα έχει συνέχεια*».

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΠΟΥΣΚΙΝ – (1799-1837).

Πιστή Ελληνίδα μου, μην κλαις – σαν ήρωας έχει πέσει!

Στο στήθος με μολύβι τον κάρφωσε ο εχθρός.

Μην κλαις – σαν τον χαιρέτησες μ΄ όρκο τον είχες δέσει

Να ΄ναι στο δρόμο της τιμής που ειν΄ αίμα και χαμός!

Τότε, ένιωσε αίσθημα βαρύ για τη φυγή του,

Το χέρι του θριαμβικό έτεινε στο παιδί του,

Με μάτια όλο δάκρυα πικρά το ευλογεί,

Της λευτεριάς τα λάβαρα σάλευαν λυπημένα,

Μυρτιάς κλωνάρι έβαλε τριγύρω στο σπαθί,

Αριστογείτων – ρίχτηκε στη μάχη αντρειωμένα,

Θυσιάστηκε – το έργο του έχει εκπληρωθεί.

1821

Μτφρ. Στρατής Πασχάλης

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΠΟΥΣΚΙΝ – (1799-1837).

ΣΕ ΜΙΑ ΕΛΛΗΝΙΔΑ

Γεννήθηκες γλυκά για να φλογίζεις
Του κάθε ποιητή τη φαντασία,
Ν΄ αναστατώνεις, να αιχμαλωτίζεις
Μ΄ αυτή τη ζωηρή σου γοητεία,
Τη λαγγεμένη σου, αλλόκοτη λαλιά
Και την καθρέφτινη, ολόφωτη ματιά,
Το τολμηρό σου πόδι, είσαι πλασμένη
Για χάδια, είσαι για πάθη γεννημένη.
Της Λίλας ο ποιητής στα όνειρά του
Μην είδε τη δική σου ομορφιά,
Και σ΄ έκανε ουράνια ζωγραφιά,
Κοιτώντας σε μ΄ απόγνωση βαθιά,
Εξαίσιο κι αιώνιο ίνδαλμά του?
Και μήπως στην απόμακρή σου χώρα,
Στον ξάστερο, τον ήλιο τον καυτό,
Ο βάρδος που ΄χε του οίστρου όλα τα δώρα,
Σ΄ είδε σε κάποιο του όνειρο, γι΄αυτό
Η όψη σου από κείνη εκεί την ώρα
Έμεινε μέσα του για πάντα φυλαχτό?
Κι ίσως μεθούσε ο μάγος την καρδιά σου
Στη λύρα κρούοντας τραγούδια πλήθος,
Κι ένα μοιραίο ρίγος άθελά σου
Δονούσε το περήφανό σου στήθος?
Κι εσύ στον ώμο του έγερνες … καλή μου,
Όχι, όχι, η ζήλεια μου, αχ πώς με καίει,

Κι ένα μαχαίρι νιώθω στην ψυχή μου!

Τόσον καιρό δεν είχα ευτυχία,

Μα τώρα είναι παράξενο - τη ζω.

Με βασανίζει απόκρυφη μελαγχολία,

Γιατί ΄ναι πλάνη ό,τι κι αν αγαπώ.

1822

Μτφρ. Στρατής Πασχάλης

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΠΟΥΣΚΙΝ – (1799-1837).

Σηκώσου, ω Ελλάδα, και τον αγώνα στήσε,
Και δείξε την αντρεία των παλικαριών σου,
Κι εκείνη την παλιά σου τη μανία λύσε
Του Ολύμπου και της Πίνδου, των Θερμοπυλών σου!

Σ΄ αυτά τα προαιώνια τα βουνά τα μαύρα,
Γεννήθηκε η νέα Ελευθερία,
Στην Αθηνών τα μάρμαρα που ΄ν΄ όλα λαύρα,
Και στων αρχαίων ηγετών τα μαυσωλεία.

Η χώρα των θεών και των ηρώων η χώρα,
Φλέγεται απ΄ τη φωτιά ενός αγώνα ωραίου,
Σπάει τα δεσμά και πάει και τραγουδάει τώρα
Τυρταίο και Βύρωνα και θούρια του Φεραίου.

1822

Μτφρ. Στρατής Πασχάλης

Ευρισκόμενος στο επίκεντρο της ενόπλου σύρραξης το καλοκαίρι του 1821, ο Ρώσος προσκυνητής Κιρ Μπρόννικωφ, δουλοπάροικος των Σερεμέτιεφ, περιγράφει ως εξής τη κοινή γνώμη και τις διαθέσεις των κατοίκων της

Σκοπέλου, κοντά στο Άγιο Όρος: *«Οι κάτοικοι βρίσκονταν σε μεγάλη θλίψη, ιδίως οι γυναίκες. Συναντώντας μας στο δρόμο και μη γνωρίζοντας τη ρωσική γλώσσα, ξέπνοες και μέσα στα δάκρυα μας έλεγαν τα εξής, τα οποία μας εξήγησε αργότερα διερμηνέας: «εάν δε μας βοηθήσει η Ρωσία, τότε εμείς οι Έλληνες χαθήκαμε»,*

Βίλχελμ Κιουχελμπέκερ (1797-1846)

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Βαδίζει προς τον ένδοξο σκοπό,

Τη βλέπω, καταφθάνει η ιστορία,

Το κάθε τι παντού είναι παλιό,

Θεσμοί, νόμοι, κιτάπια και βιβλία,

Λαοί, απ΄τον ύπνο σας ξυπνήστε τώρα,

Ήρθε η χαρά, της λευτεριάς η ώρα!

Οι Έλληνες, ω φίλοι, μάς καλούν!

Πού ΄ν΄ τα φτερά να φύγουμε εκεί πέρα?

Βουνά, ποτάμια, πόλεις, να χαθούν,

Να φτάσουμε προτού να δύσει η μέρα!

Ω! μοίρα, την προσευχή άκουσέ μου

Και τη χαρά της μάχης χάρισέ μου!

Κι αν με το πρώτο βέλος σηκωθώ,

Ας χύσω όλο το αίμα μου να σβήσω!

Όποιον ο χάρος παίρνει νεαρό

Στη μάχη, εγώ θα τόνε μακαρίσω,

Γιατί ξεφεύγει απ΄το φριχτό μαράζι,

Με μια πληγή τη δόξα εξαγοράζει.

Στάλα δεν πάει χαμένη απ΄ τις πληγές

Στ΄ αστείρευτο ποτάμι που κυλάει –

Πετιούνται των ηρώων οι ψυχές

Μες΄ από μαύρους τάφους, τραγουδάει

Των βάρδων η φωνή, κι αναφτερώνει

Λαούς και τους τυράννους κεραυνώνει.

1821

Μτφρ. Στρατής Πασχάλης

Βασίλι Καπνίστ (1758-17823)
ΕΚΚΛΗΣΗ ΓΙΑ ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Τί να ΄ναι τάχα τούτες οι βροντές?
Στο Νότο ακούγονται, μαζί με κραυγές,
Οι τούφες του καπνού από πού βγαίνουν
Και μέχρι τα σύννεφα ανεβαίνουν?
Αυτής της φοβερής μάχης οι οιμωγές,
Των φονιάδων οι άγριες φωνές
Και των θυμάτων, του θανάτου ο ρόγχος,
Τη γη ολόκληρη ταρακουνάει,

Μεγάλες άναψαν του πολέμου οι φωτιές,
Ο ουρανός κοκκίνισε απ΄τις πυρκαγιές.

Είναι η Ελλάδα που άλλο δεν αντέχει
Τον ασήκωτο ζυγό που τη βαραίνει,
Δεν ανέχεται πια τη σκληρή φυλακή,
Τις μεγάλες συμφορές της Πατρίδας,
Τον ανέντιμο τύραννο και αρνητή της ελπίδας.
Έφτασε ως τ΄ άκρα η αγανάκτηση
Το σπαθί ξεγύμνωσε η επανάσταση.
Ο σταυρός την ευλογεί, την προστατεύει.
Το δρόμο των ενδόξων προγόνων πιστά
Ακολουθεί, και βαδίζει μπροστά.

Κι ο εχθρός που τρεις αιώνες ρουφάει
Των δύστυχων θυμάτων του αίμα,
Εκδίκηση για τον ξεσηκωμό ζητάει,
Δολοφονικό χέρι πάνω τους απλώνει.

Τους ιερούς ναούς βεβηλώνει,
Τα νεογέννητα Ελληνόπουλα σφάζει,
Τις κόρες και τις κυρές ατιμάζει.
Γκρεμίζει τις πόλεις, καίει τα χωριά,
Τα πτώματα των ανθρώπων στοιβάζει
Το ένα πάνω στ΄ άλλο θεόρατα βουνά.

Αλίμονο! Το αίμα ποτάμια.
Μα ο τρομερός εχθρός δεν ξεδιψάει.
Τη χώρα ολόκληρη ποδοπατάει,
Να τη σπείρει θέλει με κεφάλια.
Η αλαζονεία του όρια δεν έχει,
Πολιτείες ολόκληρες καταστρέφει.
Με άγριο κι ανελέητο μίσος απαιτεί
Να σκορπίσει το θάνατο, να θάψει τη ζωή.
Η τρελή του λύσσα σκοπό έχει βάλει,
Την Ελλάδα όλη μια φωτιά να κάνει.

Εμπρός λοιπόν! Ριχτείτε στον αγώνα,
Η δύναμη της πίστης σάς ενώνει
Και η μοιραία του Μωάμεθ η ώρα
Με τη δική σας λαμπρή νίκη σιμώνει.
Εμπρός,! Το τέρας της ασυδοσίας χτυπήστε.

Τιμωρός όπως πάντα της φρικτής τυραννίας,
Των λαών ξέρεις να σπάζεις τα δεσμά.
Βιάσου! Από το άρμα σου το τρομερό
Με δυνατό χτύπημα της γερής παλάμης
Τσάκισε του δυνάστη το σηκωμένο κεφάλι,
Γκρέμισε των κακούργων τη φωλιά
Και των Αχαιών τα βαριά δεσμά
Σαν το εύθραυστο γυαλί σπάσε πάλι.

Αυτή η μοίρα σε σένα έχει γραφτεί!
Να πολεμήσεις και να βγεις νικητής.
Με το στιβαρό χέρι που κρατάς το θρόνο,
Να φέρεις τη γαλήνη στην Ανατολή,
Ο ίδιος ο Θεός θα σου δείξει το δρόμο.
Γιατί γνωρίζει πως δεν είναι η δόξα η γλυκιά
Μήτε η πολεμική λεία που σου δίνουν χαρά.
Στην ειρήνη του κόσμου βρίσκεις ευτυχία
Και σ΄ όλων των λαών την ευημερία.
Θρίαμβος δικός σου, η νίκη του Σταυρού!

1821
Μτφρ. Ρούλα Κακλαμανάκη

Φιόντορ Γκλίνκα, 1786-1889

ΤΟ ΠΟΛΕΜΙΚΟ ΘΟΥΡΙΟ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Ως πότε σκλάβοι στα δεσμά

των Αγαρηνών θα ζούμε;

τους τυράννους της γλυκιάς μας Ελλάδας

Ήρθε η ώρα να εκδικηθούμε!

Της πατρίδας ακούστε τη φωνή

Που με λυγμούς σάς καλεί:

«Ελάτε κοντά μου, παιδιά μου,

Παλέψτε για μένα νιοι και γέροι!

Ριχτείτε στη μάχη χέρι με χέρι,

Ξεσηκωθείτε για τη Λευτεριά την τιμημένη
Βροντοφωνάξτε με ασυγκράτητη χαρά:
«Λευτεριά στην Ελλάδα, λευτεριά!»

Πού ΄ναι τα δοξασμένα μας μνημεία,
Πού ΄ναι τ΄αγάλματα και οι ναοί,
Πού ΄ναι τα φώτα των επιστημών μας?
Όλοι απ΄ τους Αγαρηνούς έχουν καταστραφεί!
Σκλάβοι στην αμάθεια βουτηγμένοι
Στο φρικτό μαρτύριο ζούμε της ντροπής!
Ψωμί και νερό για μας οι προσβολές,
Παντού φοβέρες, μάχες και θανατικό,
Μακριά από τη γλυκιά πατρίδα ζούμε.
Έλληνες, Έλληνες! Ως πότε πια;
Βροντοφωνάξτε με μια φωνή:
«Γύρνα πίσω, τιμημένη Λευτεριά!
Λευτεριά στην Ελλάδα, Λευτεριά!»

Της πανέμορφης Ελλάδας τέκνα πού είστε;
Πού είναι ο ένδοξος ελληνικός λαός;
Σ΄ Ανατολή και Δύση κάποτε ήταν ξακουστός
Και τώρα περιφρονημένος και απ΄ όλους ξεχασμένος.
Η μακρόχρονη οθωμανική σκλαβιά
Την Ελλάδα από το χάρτη έχει σβήσει.
Φίλοι, αδέλφια, ήρθε η ώρα η ποθητή
Τα βάσανά μας εκδίκηση να πάρουν.
Από χαρά οι Έλληνες πετώντας
Βροντοφωνούν «Έφτασε η ώρα η λαμπερή!»

Ήρθε η ώρα η χώρα μας να σωθεί!
Λευτεριά στην Ελλάδα, λευτεριά!

Θάνατος στους αλαζονικούς τυράννους!
Από όλα τα μέρη του κόσμου
Αδέλφια και σύντροφοι τρέχουν,
Στην Ελλάδα με βιάση όλοι πάνε
Στο μεγάλο πανηγύρι, στη λαμπρή γιορτή
Λες και σε γάμο πηγαίνουν!
Όλοι τους ήρωες ακολουθούν –

Ακόμα πάνω από τη Σαλαμίνα καίει
Της νίκης και της δόξας η φλόγα!
Ακόμα λάμπουν τα λάφυρα του Μαραθώνα
Ο χρόνος δε θα τα σβήσει ποτέ.
Ο νους μας πηγαίνει στα παλιά,
Γι΄αυτά συνεχώς με θαυμασμό μιλούμε
Στις συζητήσεις που κάνουμε κρυφά.
Τους ένδοξους προγόνους ιστορούμε.
Μίνωας. Λυκούργος, Σόλων,
Μιλτιάδης, Θεμιστοκλής, Αριστείδης.
Όλοι τους από τον τάφο τους φωνάζουν:
«Ο λαός δε θέλει πια σκλαβιά,
Λευτεριά στην Ελλάδα, λευτεριά!»

Ανδρείας παραδείγματα έχουμε περισσά,
Θα τα σπάσουμε εμείς τα δεσμά,
Θα δώσουμε το αίμα μας όλο για η λευτεριά,

Θα πέσουμε όλοι υπέρ της Πατρίδας!
Ο δρόμος μακρύς, οι μάχες σκληρές,
Του πολέμου τα βάσανα πολλά.
Μα οι Έλληνες τα βρίσκουν γλυκά,
Οι μόχθοι και οι μάχες δεν τους λυγίζουν
Αρκεί τη σκλαβιά να λυγίσουν
Αρκεί τη σκλαβιά να γκρεμίσουν,
Αρκεί τη δόξα ξανά ν΄ αποκτήσουν.
Αν οι αντρειωμένες ψυχές ομονοήσουν ,
Αν γίνουμε όλοι μια γροθιά ,
Φόβος κανένας δε μας σκιάζει
Και κανένας δε θα μας αντισταθεί.
Όλοι μαζί με μια φωνή
Όρκο να δώσουμε κι΄η νίκη να΄ ρθει
«Λευτεριά στην Ελλάδα, λευτεριά!»

1821

Μτφρ. Χριστόφορος Λιοντάκης

Βασίλι Τουμάνσκι (1800-1860)

ΕΛΛΑΔΑ

(Δύο σονέτα)

I

Ο θρήνος σου πικρό κλάμα της χήρας,
Βαριά ήταν ντροπή για το λαό σου,
Ελλάδα! Όταν το χτύπημα της μοίρας
Σε είχε παραδώσει στον εχθρό σου.

Βιο άκαρπο απ΄τα βράχια είχες το σώμα,

Και φάνταζε για πάντα πεθαμένο,
Το τέκνο σου ένα μούσκλο εκεί στο χώμα
Του τάφου ταπεινό και μαραμένο.

Κοιτώντας σε, φωνάζαμε όλοι «Όχι!
Πώς έσβησε το φως σου και η φυλή σου!»
Χτυπιόσουν σαν το ψάρι στην απόχη.

Χωρίς τη δάφνη πια η κεφαλή σου.
Μα τώρα από τη μαύρη σου την κόχη
Ξεσπά σαν μπόρα ανήμερη η οργή σου.

II

Άκου! ποιο κάλεσμα τα σπήλαια ταράζει
Και των πουλιών τη σκοτεινή γαλήνη;
Κάθε καρδιά μια γνώριμη φωνή τραντάζει –
Νερά θα ξεχυθούν απ΄την ουράνια κρήνη.

Σηκώσου μέγα πνεύμα της Ελευθερίας!
Παρ΄το σταυρό, στη μέση βάλε το μαχαίρι,
Από ψηλά θα΄ρθει ο Άγγελος της βίας,
Να λυτρωθούν ετούτοι οι σκλάβοι, αυτά τα μέρη!

Ήχοι της μάχης, όρνεα, ψηλά γυρνάνε,
Με μια κραυγή ουρλιάζει η Ρωμιοσύνη,
Κι όλοι για δίκαιο αγώνα ξεκινάνε.

Σαν βράχοι άγριοι, σαν αποτρόπαια δίνη,

Σαν κεραυνοί θεού, με το σπαθί χτυπάνε,

Κι η δόξα τους, ανέσπερο άστρο, θα μείνει!

1825

Μτφρ. Στρατής Πασχάλης

Τα τέλη του 18ου και τις αρχές του 19ου αι., κατά τους ρώσο-τουρκικούς πολέμους και τις πολεμικές επιχειρήσεις του ρωσικού στόλου στο Αιγαίο και το Ιόνιο, ενισχύονται οι διαπροσωπικές επαφές των Ρώσων στρατιωτικών και του ελληνικού πληθυσμού. Η λαϊκή διπλωματία των Ρώσων στρατιωτικών, οι επαφές τους με τον ελληνικό πληθυσμό, που βρίσκεται υπό τον οθωμανικό ζυγό, επιφέρει αποτελέσματα. Σε όλες, ουσιαστικά, τις περιοχές, όπου αφικνείται ο ρωσικός στόλος, ο ελληνικός πληθυσμός τον υποδέχεται με χαρά και ενθουσιασμό. Σύμφωνα με τα απομνημονεύματα του Βλαντίμιρ Μπρονέφσκι, τον Απρίλιο του 1807 οι Έλληνες της Ίμβρου *«με χαρά πρότειναν (στα ρωσικά στρατεύματα – Σ.τ.Μ.) οτιδήποτε ήθελαν, αν και σε μικρές ποσότητες, χωρίς να απαιτούν εξόφληση…»*,[1] ενώ στη Σάμο, λίγο μετά τη ναυμαχία των Δαρδανελίων (Ιούνιος 1807, κατά τη διάρκεια της οποίος ο ρωσικός στόλος εξολόθρευσε τον οθωμανικό στόλο), «πλήθος κόσμου, ή, καλύτερα, ολόκληρη η πόλη, μας ακολουθούσε. Στην πλατεία, κοντά στο συντριβάνι, κοπέλες…αφήνοντας τις στάμνες τους, μας προσέφεραν μπουκέτα με λουλούδια».[2]

Τα ανωτέρω έχουν ως αποτέλεσμα ο ελληνικός πληθυσμός να ταυτίζεται με τη Ρωσία, το δε αγώνα του για ανεξαρτησία να τον συνδέει άμεσα με την εκστρατεία του Ρώσου Ναυάρχου Ντμίτρι Σενιάβιν [επικεφαλής της 3ης ρωσικής εκστρατείας στη Μεσόγειο της περιόδου 1805-1807] και την παρουσία του ρωσικού στόλου στη Μεσόγειο. Ο αξιωματικός Πάβελ Σβινίν περιγράφει την αντίδραση των κατοίκων της Ύδρας στην άφιξη του ρωσικού στόλου ως εξής: «Αμέσως έστειλαν

[1] Στο ίδιο. Σ. 35.
[2] Στο ίδιο. Σ. 72.

αντιπροσώπους από την πόλη να συγχαρούν το Ναύαρχο με την ευκαιρία της αίσιας άφιξής τους» ενώ, παράλληλα, δήλωσαν*: «όλοι οι Έλληνες, σε όσους ακόμα κυλά η σπίθα της τιμής – είναι έτοιμοι να πεθάνουν για την ελευθερία και την αγάπη τους για τη Ρωσία».*[3] Αρκετές τέτοιες περιγραφές συναντάμε και στα απομνημονεύματα του Μπρονέφσκι: *«Μέσα σε ένθερμα συναισθήματα ζήλου και πίστης απέναντι στη Ρωσία, οι Έλληνες ορκίστηκαν πάλι και πανηγυρικά (θριαμβικά) να χύσουν και την τελευταία σταγόνα του αίματός τους για τη Ρωσία).*[4] Μέρος του ελληνικού πληθυσμού ήδη εκλαμβάνει τη Ρωσία ως τη δεύτερη πατρίδα του. Σύμφωνα με τον Μπρονέφσκι, μετά τα ναυμαχία του Άθωνα (Μάιος 1807) και κατά τη διεξαγωγή ειρηνευτικών διαπραγματεύσεων με τους Τούρκους και την προετοιμασία για επιστροφή του ρωσικού στόλου στην Κέρκυρα, ο ελληνικός πληθυσμός της Τενέδου διασκορπίστηκε στα διάφορα νησιά του Αρχιπελάγους, όπου δεν ελέγχονταν από Τούρκους (δεδομένου ότι μετά την πολιορκία του νησιού, οι Τούρκοι ξερίζωσαν όλα τα δέντρα και κατέστρεψαν και όλα τα αμπέλια). Παράλληλα πολλοί Έλληνες «ορκίστηκαν πίστη στη Ρωσία (υιοθέτησαν τη ρωσική υπηκοότητα) και κατευθύνθηκαν προς την Κέρκυρα, αναμένοντας ευνοϊκή ευκαιρία για να μεταβούν στη Ρωσία».[5]

Ωστόσο, η πιο γλαφυρή και έντονη περιγραφή σχετικά με τις διαπροσωπικές σχέσεις μεταξύ των δύο λαών, Ελλήνων και Ρώσων, που αναπτύχθησαν κατά τη διάρκεια της τρίτης εκστρατείας στο Αιγαίο και τη Μεσόγειο με επικεφαλής το Ναύαρχο Σενιάβιν, καθώς και αναφορικά στο ρόλο του ίδιου του Ναυάρχου στην ενίσχυση αυτών των σχέσεων, είναι αυτή που καταγράφει τις σκηνές αποχαιρετισμού με το ρωσικό στόλο στην Κέρκυρα. Να πως περιγράφει το γεγονός ο Σβινίν:

---

[3] Σβινίν Π.Π. Απομνημονεύματα από το ναυτικό. Μέρος 2. Αγία Πετρούπολη, 1819. Σ. 8.
(Svinyin P.P. Vospominanniye na flote. Ch. 2. Spb., 1818).

[4] Μπρονέφσκι Β.Μ. Σημειώσεις του αξιωματικού του στόλου για τη συνέχεια των επιχειρήσεων στη Μεσόγειο υπό την αρχηγία του Αντιναυάρχου Ν.Ι. Σενιάβιν την περίοδο 1805-1810. Μέρος 3. Αγία Πετρούπολη 1819. Σ. 124.
(Bronevsky V.B. Zapiski morskogo ofitsera v prodolzhenie kampanii na Sredizemnom more pod nachalstvom Vitse-Admirala D.N. Senyavina s 1805 po 1810 god. Ch. 1-3. Spb., 1818-1819).

[5] Στο ίδιο. Σ. 168-169.

Ήταν να αδύνατο να παρακολουθούμε ασυγκίνητοι αυτή τη συγκινητική σκηνή, που μας εξέπληξε όλους, όταν ... ο Ναύαρχος κατευθύνθηκε για τελευταία φορά να προσκυνήσει τα ευεργετούντα λείψανα του Άγιου Σπυρίδωνα. Όχι μόνο οι δρόμοι, αλλά και όλα τα παράθυρα, οι στέγες των σπιτιών, ήταν γεμάτα κόσμο, που υποκλίνονταν και με κάθε τρόπο χαιρετούσε το Σενιάβιν. Το πλήθος ακολουθούσε τα χνάρια μας και μας περίμενε καθ΄ όλη τη διάρκεια του αποχαιρετιστήριου γεύματός μας…Το πλήθος μας συνόδεψε μέχρι την προκυμαία, την οποία επίσης βρήκαμε κατάμεστη από κόσμο. Όλοι ήθελαν να αποχαιρετήσουν το Σενιάβιν, να τον αγκαλιάσουν. Ενάρετοι ευγνώμονες Έλληνες, για ένα λεπτό ξέχασαν τον κίνδυνο που τους καραδοκεί και, ανοίγοντας την καρδιά τους, έδειξαν πόσο αυτοί θεωρούν ότι είναι υπόχρεοι στο Σενιάβιν για την ευτυχία και την ελευθερία, που έχαιραν καθ΄όλη τη διάρκεια της διοίκησής του. Ο Σενιάβιν δεν μπορούσε να είναι αδιάφορος, δάκρυα κατέκλυσαν τα περήφανα μάγουλά του – εγώ έκλαιγα σαν παιδί. Για πρώτη φορά αγάπησα με όλη μου την ψυχή τους Κερκυραίους. Για πρώτη φορά αισθάνθηκα ότι λυπούμαι που τους αποχωρίζομαι, σα να πρόκειται για κοντινούς συγγενείς.

Με αρκετή ικανοποίηση είδα τη θλίψη των κατοίκων κατά τον αποχωρισμό με τους στρατιώτες μας. Αποχαιρετιούνταν σα φίλοι, έκλαιγαν, διαβεβαίωναν ο ένας τον άλλον στη φιλία, την αναγνώριση και, παρά το γεγονός ότι επικοινωνούσαν σε μία μετά δυσκολίας κατανοητή διάλεκτο –οι δικοί μας σε κακή ιταλική και ελληνική, οι Κερκυραίοι σε άσχημη ρωσική- οι διάλογοί τους, πράγματι, ήταν εκφραστικοί. Δεν αποτελεί κάτι τέτοιο μεγάλη τιμή για τους στρατιώτες μας? Το να κατακτάς τις

καρδιές είναι σημαντικότερο και ενδοξότερο από το να κατακτάς κράτη.[6]

Παρόμοια περιγραφή, που ξεχυλίζει από τα πιο ζεστά συναισθήματα, εντοπίζουμε και στα απομνημονεύματα του Μπρονέφσκι:

Ο αποχαιρετισμός των κατοίκων με τους στρατιώτες μας πιστοποιούσε την ειλικρινή λαϊκή αγάπη απέναντί μας, την οποία δεν δύναται να περιγράψει καμμία πέννα. Όταν τα στρατεύματα σταμάτησαν μπροστά στην εκκλησία του Αγίου Σπυρίδωνα για να λάβουν την ευλογία πριν το ταξίδι, κληρικοί απ΄όλες τις εκκλησίες, ντυμένοι στα μαύρα, βγήκαν με σταυρούς και με αγιασμό. Ο πρωτοϊερέας, δίνοντας αλάτι και ψωμί στο στρατηγό……., ξεκίνησε να ομιλεί, αλλά τον έπιασαν τα κλάματα, γέμισε δάκρυα και δεν μπόρεσε να συνεχίσει. Ήχησαν τα τύμπανα, τα στρατεύματα ξεκίνησαν και κατευθύνθηκαν προς την προκυμαία. Όχι μόνο οι δρόμοι, η πλατεία, αλλά και όλα τα παράθυρα, οι στέγες των σπιτιών ήταν κατάμεστες από λαό, ο οποίος, στην προσπάθειά του να εκφράσει την ευγνωμοσύνη του, ξέχασε προσωρινά ότι με την ειλικρίνειά του αυτή εξοργίζει τους δυνάστες του (δηλ. του Γάλλους). Από τα μπαλκόνια έπεφταν στους στρατιώτες λουλούδια, στιγμές-στιγμές η θλιβερή σιωπή κοβόταν από φωνές αναγνώρισης και ευγνωμοσύνης. Στην προκυμαία, όταν οι στρατιώτες έμπαιναν στις βάρκες (για να επιβιβαστούν στα

[6] Σβινίν Π.Π. Απομνημονεύματα από το ναυτικό. Μέρος 2. Αγία Πετρούπολη, 1819. Σ. 233-235. (Svinyin P.P. Vospominanniye na flote. Ch. 2. Spb., 1818).

πλοία – Σ.τ.Μ.), ο καθένας αποχαιρετίζονταν με το γνωστό του, εύχονταν να μην ξεχάσουν ο ένας τον άλλο, αγκαλιάζονταν και έκλαιγαν ... Εγώ για πρώτη φορά είδα και πίστεψα ότι οι Κερκυραίοι είχαν λόγο να αγαπούν τους Ρώσους, χωρίς εμάς έμειναν κυριολεκτικά ορφανοί. Δύναται να ειπωθεί ότι οι Κερκυραίοι και οι Δαλματιανοί ήσαν τα αγαπημένα τέκνα της Ρωσίας, τα οποία εμείς προφυλάγαμε και θωπεύαμε, χωρίς να απαιτούμε από αυτά καμμία θυσία.[7]

Ακριβώς σε αυτά τα λόγια, ακριβώς σε αυτές τις εκφράσεις και συναισθήματα ιχνηλατούμε την ουσία της ρωσικής εκστρατείας στο Αρχιπέλαγος και την Αδριατική. Απελευθερώνοντας τον ντόπιο πληθυσμό από φορολογική σπάθη, συνδράμοντας στην ευπορία, ευδαιμονία και ανάπτυξή τους, οι Ρώσοι στρατιωτικοί και διπλωμάτες, ομόδοξοι ορθόδοξοι των Ελλήνων, που διάκεινται απέναντί τους με αίσθημα συμπόνοιας και σύμπραξης, ουσιαστικά παρείχαν προστασία στον ελληνικό πληθυσμό. Κάτι τέτοιο αποτελεί λογική εξέλιξη, έκφραση και απόρροια των μακρόχρονων ιστορικών και πνευματικών σχέσεων των δύο λαών, γεγονός που λειτούργησε ως παρακαταθήκη για την περαιτέρω προσέγγιση και σύμπραξη κατά τις επόμενες δεκαετίες, όταν τίθεται πλέον οξύ το ζήτημα της απελευθέρωσης των υπόδουλων Ελλήνων.

[7] Μπρονέφσκι Β.Μ. Σημειώσεις του αξιωματικού του στόλου για τη συνέχεια των επιχειρήσεων στη Μεσόγειο υπό την αρχηγία του Αντιναυάρχου Ν.Ι. Σενιάβιν την περίοδο 1805-1810. Μέρος 3. Αγία Πετρούπολη 1819. Σ. 185-186.
(Bronevsky V.B. Zapiski morskogo ofitsera v prodolzhenie kampanii na Sredizemnom more pod nachalstvom Vitse-Admirala D.N. Senyavina s 1805 po 1810 god. Ch. 1-3. Spb., 1818-1819).

Ντμίτριι Βενεβίτινοβ (1805-1827)

ΤΡΑΓΟΥΔΙ του ΕΛΛΗΝΑ

Κάτω απ΄ της πλούσιας Αττικής τον ουρανό

Γαλήνια ζούσε ευτυχισμένη η οικογένεια.

Με τον πατέρα μου μαζί, απλό γεωργό,

Το αλέτρι ακολουθούσα εγώ, τραγούδια λέγοντας της λευτεριάς.

Όμως των Τούρκων ύπουλα στρατεύματα

Ξεχύθηκαν στα μέρη μας…

Σκοτώσανε τη μάνα μου και τον πατέρα μου έσφαξαν,

Μένοντας μόνοι εγώ και η μικρότερη αδερφή μου στη ζωή

Κι έτσι κρυμμένοι ως είμαστε, όρκο έκανα κρυφό:

Για όλα εκδίκηση θα πάρει το σπαθί μου.

Δάκρυα δεν έχυσα για τη φρικτή μου μοίρα,

Όμως το στήθος μου από πόνο είχε σφιχτεί ΄ κι ενόσω

Η βάρκα μας ανάλαφρα ξανοίγονταν στη θάλασσα,

Πίσω μας φλόγες τύλιγαν το φτωχικό χωριό μας,

Στήλες κατάμαυρες καπνού στέκονταν πάνω στο νερό

Και η αδελφή μου γοερά θρηνούσε όλο σκεπάζοντας τη θλίψη

των ματιών της με μαντήλι

Ενώ εγώ στων πικρών προσευχών της το άκουσμα

Παρηγοριά της έδινα λέγοντας ότι:

Για όλα εκδίκηση θα πάρει το σπαθί μου.

Και πλέοντας έτσι, βλέπουμε με του ασημένιου φεγγαριού

Το φως πάνω στα βράχια εκεί ένα κάστρο

Που στους βρυώδεις πυργίσκους του

Περιπολούσε είδα Τούρκος φρουρός και αυτός

Με το σαρίκι γέρνοντας προς το τουφέκι μάς σημάδεψε.

Κι ευθύς σα ν΄ άστραψαν τα κύματα

Και να! Στα χέρια μου άψυχο

Κρατώ της κόρης το κορμί

Που εγώ αγκαλιάζοντας της λέω πολλές φορές:

Για όλα εκδίκηση θα πάρει το σπαθί μου.

Ροδίζει η αυγή καμιά φορά

Και στην ακτή σέρνεται η βάρκα

Όπου εκεί, στο ταραγμένο κύμα πλάι εγώ

Της αδερφής μου τάφο ανοίγω

Και το παρθένο σώμα της με μάρμαρο

Και λόγια επιτύμβια δεν σκεπάζω.

Κάτω από βράχια μόνο αυτό αναπαύεται,

Αιώνια βράχια επάνω τους

Που χάραξα τον όρκο μου, τάμα ιερό:

Για όλα εκδίκηση θα πάρει το σπαθί μου.

Σε όλες τις μάχες από εκείνη τη στιγμή

Οι Αγαρηνοί καλά μ΄έχουν γνωρίσει,

Συνέχεια μέσα σε άγριες συμπλοκές

Τον όρκο μου εγώ επαναλαμβάνοντας!

Για της πατρίδας το χαμό, το θάνατο της κόρης,

Που όλο θυμάμαι τις φρικτές στιγμές!

Ενώ κάθε φορά που αστράφτοντας η κόψη του σπαθιού

Κεφάλι τουρκικό πέφτει απ΄το σώμα του.

Χαμογελώντας βλοσυρά λέω ξανά:

Για όλα εκδίκηση θα πάρει το σπαθί μου!

1825

Μτφρ. Κώστας Παπαγεωργίου

Οι τακτικές επαφές ανάμεσα στους Έλληνες και τους Ρώσους έχουν ως επακόλουθο ορισμένη πολιτιστική επίδραση της Ρωσίας στην Ελλάδα. Η παραμονή, για παράδειγμα, του ρωσικού στόλου στον Πόρο, όπου τα πρώτα χρόνια μετά την επανάσταση εγκαθίσταται η ρωσική ναυτική βάση, ο γνωστός μέχρι και σήμερα ρωσικός Ναύσταθμος, σε ορισμένο βαθμό επηρεάζουν τον καθημερινό βίο και τρόπο ζωής των κατοίκων του νησιού. Καταγράφοντας τις εντυπώσεις του από την επίσκεψή του στο νησί, ο Ελληνικής καταγωγής Ρώσος διπλωμάτης-περιηγητής Κωνσταντίν Μπαζίλη αναφέρει:

«*Μπορεί να θεωρηθεί ότι ο Πόρος είναι ρωσική πόλη, ενώ τα παράλια του Μοριά ανεπτυγμένη ρωσική επαρχία. Όλοι, σχεδόν, οι κάτοικοι καταλαβαίνουν τη γλώσσα μας, ενώ αρκετοί νέοι Ποριώτες μιλούν ελεύθερα τη ρωσική. Οι φιλικές τους σχέσεις με τους ναύτες μας άρχισαν από εκείνη ακριβώς την ημέρα, όταν οι πρώτοι Ρώσοι, που πάτησαν το πόδι τους στο νησί, αντί να μακρηγορούν, έβγαζαν την τραγιάσκα τους και, κάνοντας το σταυρό τους, έλεγαν: «ο Έλληνας είναι χριστιανός, ο Ρώσος είναι χριστιανός» και φιλικά αγκαλιάζονταν ως ποίμνιο της ίδιας εκκλησίας, ενώ το κύπελλο με το κρασί επισφράγιζε την αδερφική τους ένωση.*»[8]

Ορέστ Σόμοβ (1793-1833)

ΕΛΛΑΔΑ

Οι Αχαιοί πληρώνουν
τις τρέλες των βασιλιάδων τους
ΟΡΑΤΙΟΣ

[8] Μπαζίλη Κ.Μ. Το Αρχιπέλαγος και η Ελλάδα τα έτη 1830-1831. Μέρος 1. Αγία Πετρούπολη, 1834. Σ. 79.

Που ταξιδεύω με την φαντασία μου?

Συγκίνηση και θαυμασμός με κατακλύζει

Στις όχθες σου βρίσκομαι Ιλισέ

Πάνω στα χώματα σου

Χώρα λατρεμένη από θεούς

Και από ημίθεους κατοικημένη-

Τώρα είσαι παγωμένη και βουβή,

Μια φρίκη μου σπαράζει την ψυχή!

Χώρα γεμάτη ήρωες,

Τρόμος του εχθρού στις μάχες,

Σεις που την ελευθερία λατρέψατε.

Ω δοξασμένες σκιές, ακούστε την λυπημένη μου φωνή

Δείτε πως στενάζουν οι Έλληνες στις αλυσίδες

Χρόνια τώρα, ζούνε στη σκλαβιά

Και η Ελλάδα, λίκνο των τεχνών

Στο έλεος των βαρβάρων παραδομένη

Ακούστε πως αναστενάζει

Πως τη βαραίνουν τα δεσμά

Δείτε τα δάκρυα που χύνει

Πάνω στους τάφους των παιδιών της

Ζώντας μες στην ερημιά

Στην καταφρόνια της σκλαβιάς

Έσβησε λοιπόν το ελληνικό το πνεύμα!

Δελοί οι απόγονοι του Περικλή απαθείς

Τα ερείπια της πατρίδας αντικρίζουν!

Δε μιλούνε μέσα οι δοξασμένοι προγονοί τους,

Τους αιωνίους θησαυρούς της γνώσης αγνοούν,

Δεν τους θυμούνται και δεν τους θρηνούν!

Μόνο τις αλυσίδες σέρνουν, είναι σκουριασμένα τα σπαθιά!

Αλίμονο! Ένα τεράστιο κοιμητήριο η Ελλάδα

Στα ερείπια της βυθισμένη

Κι ο ταξιδιώτης με θλιμμένο βλέμμα

Παντού τυρράνων ίχνη βλέπει

Χορταριασμένους τάφους βλέπει

Ηρώων τάφους. Εδώ ήταν οι Θερμοπύλες!

Οι Έλληνες γονατισμένοι απ το ζυγό

Κάτω από το μαστίγιο στενάζουν!

Ω, σηκωθείτε εσείς οι δοξασμένοι!

Ημίθεοι ατρόμητοι, ξυπνήστε!

Ας ανάψει η μάχη,

Ποτάμια αίμα ας χυθούν για την πατρίδα!

Δοξασμένοι πρόγονοι, φανερωθείτε!

Και οι αντρειωμένοι τα χνάρια σας ακολουθούν,

Τους βάρβαρους σκληρά θα εκδικηθούν

Πέρα από τη θάλασσα θα τους πετάξουν!

Αλίμονο! Δεν παίρνω απάντηση καμιά.

Άκρα του τάφου σιωπή. Οι ημίθεοι κοιμούνται!

Ο Πλούτωνας φυλακισμένος στον κάτω κόσμο τους κρατά

Και στον πάνω κόσμο μόνο στεναγμοί σκλαβιάς!

Καθώς μ ευλάβεια προφέρω

Τα δοξασμένα ονόματα τα ηρωικά

Τα βέβηλα χέρια των τυράννων

Τους αρχαίους ναούς γκρεμίζουν!

Μα να που ακούστηκε η προσευχή μου!

Οι Έλληνες ξεσηκώθηκαν: τρέμουν οι τύρρανοι

Και αγάλλονται των προγόνων οι σκιές

Το πνεύμα τους γεννιέται στων Ελλήνων τις καρδιές!

Χτυπάτε αλύπητα, χτυπάτε με οργή,

Εμπρός, Εμπρός στον αγώνα!

Θάρρος! Της εκδίκησης ήρθε η ώρα.

Με το αίμα ξεπλύντε τη ντροπή,

Την ειρήνη κερδίστε με το σπαθί

Όλοι μαζί για την ελευθεριά

Σας παραστέκει κι ο Θεός.

1822

Μτφρ. Χριστόφορος Λιοντάκης

Στο σημείο αυτό κρίνεται σκόπιμο να αναφέρουμε ένα απόσπασμα από τα απομνημονεύματα του Αλεξάντρ Μιλιουκώφ, Ρώσου περιηγητή του δεύτερου ήμισυ του 19ου αι., ο οποίος επισκέφθηκε τη Χώρα μας. Πρόκειται για το 1857, περίοδο μετά τον Κριμαϊκό Πόλεμο, όταν η πολιτική ηγεσία της Ελλάδας όλο και περισσότερο προσανατολίζεται προς τη Δύση, ενώ η επιρροή της Ρωσίας στην ευρύτερη περιοχή είναι αποδυναμωμένη. Ο Μιλιουκώφ αναφέρει ότι κατά τον περίπατό του στους πρόποδες της Ακρόπολης και συνοδευόμενος από έναν Έλληνα γνωστό του, με τον οποίο επικοινωνούσε στη γαλλική, συνάντησε έναν ηλικιωμένο Έλληνα βοσκό. Ο βοσκός, στην αρχή, νόμισε ότι ο ξένος περιηγητής είναι Γερμανός, αφού, όμως, έμαθε ότι πρόκειται για Ρώσο *"το συνοφρυωμένο πρόσωπο του γέροντα φωτίστηκε. –Ρώσος! – είπε ο γέρος τοποθετώντας το χέρι στην καρδιά, - κάθισε, κάθισε! Οι Ρώσοι είναι προσκεκλημένοι μας! Οι Ρώσοι είναι αδέρφια μας!"*[9]

[9] Μιλιουκώφ Α.Π. Αθήνα και Κωνσταντινούπολη Περιηγητικές σημειώσεις του Α. Μιλιουκώφ το 1857. Μέρος 1. Αγία Πετρούπολη, 1859. Σ. 53.

Είμαι πεπεισμένη, έχοντας διανύσει και μία 30ετή περίοδο εγκατάστασης και διαβίωσης στη Ρωσία, ότι αυτά τα λόγια του Έλληνα βοσκού χαρακτηρίζουν με το βέλτιστο τρόπο τις σχέσεις των δύο λαών διαχρονικά, πρωτίστως σε διαπροσωπικό επίπεδο, σε επίπεδο απλών ανθρώπων, ανεξαρτήτως πολιτικών συγκυριών, ισορροπιών και σκοπιμοτήτων.

Βασίλι Γριγκόριεβ (1803-1876)

ΕΛΛΗΝΙΔΑ

Κόρη της αθάνατης Ανατολής
Γιατί στα χέρια σου κρατάς σπαθί
Γιατί να σφίγγουν τα άρματα τα τρυφερά σου στήθη
Μαυρομάτα μου, η περικεφαλαία γιατί
Αλύπητα τις πλεξούδες σου ταλαιπωρεί

Δε θα ΄πρεπε μ΄ αυτή τη φορεσιά
Το ανάλαφρο σου κορμί να βαραίνεις!
Εσένα η μοίρα σου γράψε
Με τις ματιές σου το νου των παλικαριών να παίρνεις
Με κάθε τρόπο τη ζωή τους να μαγεύεις

Ποιος σου ΄βάλε στο χέρι το σπαθί?
Για τους δικούς σου εκδίκηση να πάρεις
Η μήπως σου πρόσβαλαν την τιμή,
Για μήπως μες στη λαίλαπα της μάχης
Την προδομένη αγάπη θέλεις να γλυκάνεις?

Όχι, αγάπη δεν με πρόδωσε καμιά
Μα είναι της μοίρας τα χτυπήματα βαριά!
Ότι δικό μου χάθηκε για πάντα!
Πάνω από τα ερείπια στα ψαρά
Αίμα ελληνικό αχνίζει ακόμα!

Μη με ρωτάς που βρίσκεται ο πατέρας
Τα βάσανα που τράβηξε η μητέρα
Που βρίσκεται η πρώτη μου αγάπη
Στα ψαρά είναι θαμμένες οι ελπίδες μου όλες
Τα ψαρά αγκάθινο μου έγιναν στεφάνι

Μα δε λύγισαν την καρδιά μου οι συμφορές
Τους θρήνους της πατρίδας μου ακούν
Στη νύχτα με στοιχειώνουν
Τον ύπνο μου ταράζουν
Όπως του αγαπημένου μου το ψυχομαχητό

Ο βοράς να παγώσει δεν μπορεί
Τα κύματα που σκάζουνε στα βράχια
Έτσι και ο ήχος των αλυσίδων
Τη φωνή της λευτεριάς μέσα μου να σβήσει δεν μπορεί
Θα εκδικηθώ τους βάρβαρους και ο σκοπός χαλυβδώνει

Συγχώρα με! –Γιατί είσαι δακρυσμένη?
Τόσο πολύ σε πρόσβαλαν λοιπόν!
Μη λυπάσαι: πάντα στον ουρανό
Θα λάμπει το Άστρο του Λεωνίδα
Οι στάχτες της Ελλάδας πάντα θ΄ αναθρώσκουν

Οι άλλοι ας χαριεντίζονται στις δεξιώσεις
Είδωλα που μόνο τον έπαινο επιζητούν
Μονάχα κολακείες στους τάφους
Θα τους ακολουθούν
Μα εσένα… αιώνια θα σε ψάλλει η λύρα
Η αθάνατη των αιώνων μεσίτρια!

1824
Μτφρ. Χριστόφορος Λιοντάκης

Εν κατακλείδι, κρίνεται σκόπιμο να παραπέμψουμε στο Ρώσο περιηγητή, κόμη Βλαντίμιρ Ορλόβ-Νταβίντοβ (1809-1882), μυστικοσύμβουλο, επίτιμο μέλος της Ακαδημίας Επιστημών, συγγραφέα, προστάτη των τεχνών και λάτρη της αρχαιότητας. Το 1835 ο κόμης Ορλόβ οργανώνει και χρηματοδοτεί επιστημονική αποστολή στη Μικρά Ασία και στα νησιά του Ιονίου. Μαζί του προσκάλεσε τον περίφημο Ρώσο ζωγράφο Καρλ Μπριουλόβ (1799-1852), τον αρχιτέκτονα-ακαδημαϊκό Ν.Ε. Γιεφίμοβ (1799-1851) και τον αρχαιολόγο καθηγητή Κράμερ.

Ο Ορλόβ-Νταβίντοβ γράφει, ότι κατά την παραμονή του στην Ανδρίτσαινα (Αρκαδία), πλήθος περίεργων κατοίκων συγκεντρώθηκε για να δει τον Ρώσο επισκέπτη «*και με ρωτούσαν για τη Ρωσία διάφορα, για παράδειγμα εάν γεννιούνται στη χώρα μας δικέφαλοι αετοί*».[10]

Ο ίδιος συνεχίζει

[10] Ορλόβ-Νταβίντοβ Β. Ταξιδιωτικές σημειώσεις. Μέρος 1. Αγία Πετρούπολη, 1839. Σ. 58.

«η σφραγίδα με το δικέφαλο αετό στο διαβατήριό μου, μού εξασφάλισε κάθε σεβασμό από πλευράς τοπικής διοίκησης στο Ναύπλιο, η οποία ανέθεσε σε έναν υπάλληλο να προετοιμάσει όλες τις λεπτομέρειες της περαιτέρω περιήγησής μου».[11]

Ενώ ολοκληρώνει:

«Όσο μακρύ και να διαγράφεται το μέλλον του Βορρά, άλλο τόσο εκτείνεται σε βάθος και το παρελθόν της Ελλάδας, κι όταν η δύναμη του ατμού θα εκμηδενίσει τις αποστάσεις σ' όλην τη γήινη σφαίρα και θα αντικαταστήσει τον μόχθο χιλιάδων ανθρώπων, ακόμη και τότε ο ανθρώπινος νους δεν θα καταφέρει να δημιουργήσει τίποτα τελειότερο από την Ιλιάδα και τον Παρθενώνα.»[12]

Δώρα Γιαννίτση, διδάκτωρ ιστορίας,
δ/ντρια Κέντρου Ελληνικού Πολιτισμού – Κ.Ε.Π. με έδρα τη Μόσχα
(www.hecucenter.ru)
-εκπρόσωπος για τη Ρωσία της Διεθνούς Εταιρείας Φίλων Νίκου Καζαντζάκη,
-επίτιμο μέλος της Διεθνούς Εταιρείας Ελλήνων Λογοτεχνών και Καλλιτεχνών,
-επίτιμο μέλος του Συνδέσμου Πολιτισμού Ελλάδας-Κύπρου (ΣΠΕΚ)
-εκπρόσωπος για τη Ρωσία και την Ευρώπη της Μεσσηνιακής Αμφικτυονίας,
-μέλος της Επιστημονικής Επιτροπής του Μανιατακείου Ιδρύματος

[11] Ορλόβ-Νταβίντοβ Β. Ταξιδιωτικές σημειώσεις. Μέρος 1. Αγία Πετρούπολη, 1839. Σ. 58.
12 Ορλόβ-Νταβίντοβ Β. Ταξιδιωτικές σημειώσεις. Μέρος 2. Αγία Πετρούπολη, 1839. Σ. 333.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ 1821 ΣΤΟΝ ΚΑΘΡΕΦΤΗ ΤΗΣ ΡΩΣΙΚΗΣ ΠΟΙΗΣΗΣ

Επιλογή, εισαγωγή, επιμέλεια
ΣΟΝΙΑ ΙΛΙΝΣΚΑΓΙΑ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ» Ι.Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΥ & ΣΙΑΣ Α.Ε.